

Poznámky k etnologickým výpovědím

Pohádky a pověsti

Tak jako jsme v minulých stoletích sbírali a zapisovali pohádky a pověsti, abychom je ochránili od zapomenutí a ztráty, sbíráme a zapisujeme v tomto století to, co se od raných národů můžeme dovědět z dochovaných obsahů, které jsou u nich ještě živé, a o výsledcích ještě existujících atavistických schopností, jichž jsme většinou zcela pozbyli. Sběratelé pohádek a mýtů na jedné straně a etnologové na straně druhé tedy shromažďují to, co pochází ještě z minulých životních forem a duchovně-duševních názorů na svět právě na základě atavistických vhladů. 1 Ze srovnání vyplývá, že naši předci se před tisíci lety nacházeli na podobném starém stupni vědomí, např. dnešní východní Sibiřané projevují v šamanismu schopnosti, s nimiž souvisejí evropské zvyklosti a artefakty z naší doby kamenné. Archeologové a paleontologové zde mluví o čarování a magii, jejichž výrazem byly malby zvířat na jeskynních stěnách a masky domorodců. To vše jsou pouze fakta ze shromážděného materiálu.

Čtyři vědní obory

O nové vysvětlení, které máme naznačit i my, se dnes člověk snaží na základě nové vědy, která vznikla na přelomu století a ve známost ji uvedli její zakladatelé Freud, Adler a Jung². V psychoanalýze spouštíme sondu do duševních hlubin, které se v dřívějších časech, na příslušném stupni vědomí, ještě nacházely

1 viz také R. Hradil: *Mystérium čs. dějin*, Fabula, Hranice 2007 a R. Hradil: *Skřítkové a víly*, Fabula, Hranice 2008 (pozn. vyd.)

2 G. Wehr, C. G. Jung a R. Steiner, *Fabula*, Hranice 2003 (pozn. vyd.)

na denním snovém povrchu, pro nás se však ponořily do podvědomí a nejsou již přístupné normálním způsobem.

Ve stejné době R. Steiner rozvinul anthroposofii jako vědu o duchovnu, která nevychází z pozorování, získaných ze subjektivních vrstev, ležících v základu lidské duše, nýbrž dívá se na duchovní svět, pochopitelný vědomým myšlením, na němž máme osobní účast skrze bytost svého Já.

V posledních letech zvedl hlavu ze stádia tápavých pokusů třetí vědecký směr: parapsychologie. Ta se zabývá procesy působícími skrze bytostné články člověka, které se nacházejí mezi oblastí fyziologicko- fyzického bytí člověka, tedy jeho tělem, a duševně-duchovní oblastí, a studuje účinky těchto procesů.

Poněvadž se člověk ve své složité bytosti projevuje různě, vždy podle zorného úhlu (aspektu) a vyšetřovací metody, prozkoumané účinky se navzájem ovlivňují a přesahují, takže člověk přece jen prožívá sama sebe jako jednotu. Sféra bytí, která je nad námi, stále přesahuje to, co je myšlením pochopitelné, a leží vždy pod ní, přičemž z pohledu seshora nevyplývají žádné rozpory, které se nám při pohledu zezdola zdánlivě vnucují.

<i>Vědní obory</i>	<i>Bytostné články</i>	<i>Oblast zkušeností</i>
		An Ps Pa F
antroposofie (An)	duchovní	
psychoanalýza (Ps)	duševní	
parapsychologie (Pa)	fyzická organizace (Leib)	
fyzilogie (F)	tělesnost (Körper)	

Všechny čtyři vědní obory poskytují materiál ke zkoumání, dávají ho k dispozici výkladu, přičemž všechny bytostné články seshora dolů se navzájem ovlivňují. Ale pouze vyšší pole vědomí může rozumět nižším stupňům bytí (bytostné články). Proto člověk rozumí - podle svých možností - nejen sám sobě jako duchovní bytosti, nýbrž také oduševnělým zvířatům, životem nadaným

rostlinám a mrtvému nerostnému světu.

Rostliny ovšem nemají ke světu zvířat vztah duševní, ale pouze fyziologický, protože v sobě nemají duši, ani orgány, které by jim dovolovaly působit: nemají žádné smyslové orgány ani nervovou soustavu.

Ionem člověk, který disponuje analytickým myšlením (vědomé, plánující analyzování se odehrává ze síly jeho Já), je schopen z hlediska stupně vědomí pochopit pod sebou ležící přírodní říše a nemít je pouze k užívání, pročež se pouze on může za své konání zodpovídat - totiž duchovnímu světu, k němuž svým Já bezprostředně náleží.

Individuální lidské Já, jeho pravá duchovní bytostná podstata prosvítá v jeho vědomí Já pouze v zápasu o poznání a v užívání svobody se spoluodpovědností. A tak se chceme pokusit pochopit etnologický materiál tak, že budeme vycházet z aspektu vědomí Já. Vznik člověka v evoluci není jen fyzicko-tělesný proces, ale také s ním spojený, propletený vývoj vědomí Já, které ze své rodové vázanosti stoupá k uvědomění si své individuality. Mluvíme o seberealizaci, o kterou neustále usilujeme. Člověk ještě není dohotovený, od starých dob se stále ještě vyvíjí. Ale právě kvůli tomuto vývoji je již odpradávná člověkem.

Z hlediska anthroposofie nově a z duchovních aspektů musíme vykládat nejen fenomény, které naznačuje přírodovědecký výzkum, ale pomocí anthroposofické nauky o bytostných člancích musíme nově vysvětlovat důvěryhodná a ověřená fakta z oboru psychoanalýzy a parapsychologie, a tak se snažit o jejich pochopení. Neboť vykládat a utřídit fakta ze závislých oblastí lze jen z pohledu nadřazené oblasti.³ Viz k tomu odkazy R. Steinera v GA 120, 129, a zvláště v GA 138, rovněž pak přednášky v GA 52, dále jeho upozornění na nové jasnovidné schopnosti jako přirozenou vloh, zvláště v souvislosti s viděním Krista jako *Pána*

³ Platí to také v pedagogice, viz Cornelis Boogerd: *Éterné tělo ve východě malých dětí*, Fabula, Hranice 2009 (pozn. vyd.)

karmy, jako osudového vůdce každého jednotlivého člověka, mj. v GA 116, 118, 121, 131.

„Museli jsme poukázat na to, jaká nadmyslová událost se s nadmyslovým tělem člověka odehraje během 20. století, když lidé - jako prostřednictvím přirozené události - naleznou znovu se zjevujícího Krista.“ (GA 138)

Max Hoffmeister